DENEME 2

ÇÖZÜMLER

1. Çözüm: Sözcükte anlam (deyimler) — “Sürüncemede bırakmak”, bir işi bitirmeyip uzatıp durmak demektir. “Kulak ardı etmek” önemsememek, “işi yokuşa sürmek” güçlük çıkarmak, “baştan savmak” özensiz yapmak, “topu taca atmak” ise sorumluluktan kaçmak anlamındadır.

Cevap: B

2. Çözüm: Sözcükte anlam — Filmin son sahnesinde anlatılmak istenenin “son derece açık” olması, onun kolayca anlaşılır ve belirgin olduğunu anlatır. Diğer cümlelerde sözcük “kapalı olmayan”, “eksik, açık kalan tutar”, “koyu olmayan” ve “herkese açık” anlamlarındadır.

Cevap: C

3. Çözüm: Sözcükte anlam (dolaylama) — “Bacasız sanayi” sözü “turizm” kavramının yerine kullanılmıştır; bu bir dolaylamadır. Öteki cümlelerde benzetme ve kişileştirme vardır, ancak bir kavramın birden çok sözcükle adlandırılması söz konusu değildir.

Cevap: A

4. Çözüm: Sözcükte anlam (güzel adlandırma) — “Hayata gözlerini yummak” sözü, “ölmek” sözcüğünün uyandırdığı olumsuz etkiyi hafifletmek için kullanılmıştır; bu bir güzel adlandırmadır. Öteki cümlelerdeki sözler böyle bir yumuşatma amacı taşımaz.

Cevap: C

5. Çözüm: Cümlede anlam (neden-olasılık) — Çorbanın adının nedeni verilmiş, ancak “belki de” ile bu nedenin kesin olmadığı, olası olduğu belirtilmiştir. Diğer cümlelerde ya neden kesin olarak bildirilmiştir ya da olasılık anlamı bir nedenle ilişkilendirilmemiştir.

Cevap: A

6. Çözüm: Cümlede anlam (genelleme) — Kıyı kasabalarında yaşayan herkes için geçerli sayılan bir yargı bildirilmiştir; bu bir genellemedir. Öteki cümlelerde belirli kişilerin belirli bir zamanda yaptıkları anlatılmaktadır.

Cevap: D

7. Çözüm: Cümlede anlam (cümle birleştirme) — İkinci cümle, birincide anlatılan işin gerekçesidir; doğru birleştirmede dinlendirmenin nedeni olarak dinlendirilmemiş çamurun çatlaması gösterilmeli ve “en az iki gün” bilgisi korunmalıdır. Öteki seçeneklerde süre bilgisi değişmiş ya da cümleler arasındaki ilişki bozulmuştur.

Cevap: C

8. Çözüm: Cümlede anlam (anlamca yakınlık) — Verilen cümle, sözvarlığı ile konuşurların gündelik uğraşları arasında bir yansıtma ilişkisi kurar; geçim uğraşının sözcüklerin yoğunlaştığı alanlardan anlaşılabileceğini söyleyen cümle bu düşünceyi karşılar. Diğerleri türetme, ödünçleme, değişim hızı ve edebî dil gibi başka konulara kayar.

Cevap: C

9. Çözüm: Yapı bilgisi — “Dün, akşam, biz, eski, bir, dost, gel-” sözcüklerinin hepsi basit yapılıdır ve yalnızca çekim eki almıştır. Diğer cümlelerde “yolculuk, balıkçı, gözlük, öğretmen, açıkla-” gibi türemiş sözcükler vardır.

Cevap: A

10. Çözüm: Ses bilgisi — “Dar” sözcüğüne “-cık” eki gelirken araya bir ünlü girmiştir (dar-a-cık); bu ünlü türemesidir. “Küçücük”, “sıcacık” ve “ufacık” sözcüklerinde sondaki “k” düşmüştür (ünsüz düşmesi); “incecik” sözcüğünde ise herhangi bir ses olayı yoktur.

Cevap: A

11. Çözüm: Sözcük türleri — “Film güzeldi, yalnız sonu...” cümlesinde sözcük “ama, fakat” anlamıyla iki yargıyı karşıtlık yoluyla bağlar; bu bağlaç görevidir. Diğerlerinde sıfat, zarf, “sadece” anlamlı kullanım ve yapım eki almış isim (yalnızlık) görülür.

Cevap: B

12. Çözüm: Sözcük türleri (zarf) — Gürültüyle ilgili cümlede “nasıl” fiilin durumunu sorduğu için durum zarfıdır. “Hangi kitap” ve “nasıl bir ev” kullanımlarında soru sözcükleri ismi nitelediğinden sıfat, “kimler” ve “ne” ise zamirdir.

Cevap: B

13. Çözüm: Cümlenin ögeleri — “Kasabanın girişindeki taş köprüyü yaptıran” söz öbeği özne, “dönemin en zengin tüccarıydı” söz öbeği yüklemdir; başka öge yoktur. Öteki cümlelerde “yıllardır, akşam ezanına kadar, bu yıl, ilk yağmurdan sonra” gibi zarf tümleçleri, “harman yerinde” dolaylı tümleci ve “meyve” nesnesi de bulunmaktadır.

Cevap: D

14. Çözüm: Cümlenin ögeleri — “Onarıldı” edilgen bir yüklemdir; onarma eylemini yapan belli değildir ve “tarihî çeşme” eylemden etkilenen sözde öznedir. Diğer cümlelerde özne, eylemi kendisi gerçekleştiren gerçek öznedir.

Cevap: B

15. Çözüm: Paragraf tamamlama — Parça, sözlü gelenekte her icranın bir yeniden yorum olduğunu söyleyerek “asıl biçim” arayışını sorgular; “Dolayısıyla” ile gelecek sonuç, tek bir asıl biçim aramanın bu geleneğin doğasına aykırı olduğudur. Diğer seçenekler ya asıl biçim arayışını savunur ya da konudan sapar.

Cevap: B

16. Çözüm: Paragraf tamamlama — Parça, örneklerin görüşü çürütmediğini, “bilmek” sözcüğünün anlamını sorgulattığını söyler; bu nedenle boşluğa “bilmek”i yeniden tanımlayan cümle gelmelidir. İradenin zayıflığını bilgiden bağımsız sayan ya da bilenlerin kötüyü seçtiğini söyleyen cümleler görüşü tümden çürütmeye yöneldiği için akışa uymaz.

Cevap: A

17. Çözüm: Paragraftan çıkarım (ulaşılamayan yargı) — Parçada gürültünün ötüşleri bastırdığı, kent ve kır bireylerinin farklı öttüğü, bazı türlerin ötme saatini değiştirdiği ve her türün bu esnekliğe sahip olmadığı belirtilmiştir. Kentteki kuşların daha uzun süre öttüğüne ilişkin bir bilgi ise yoktur.

Cevap: E

18. Çözüm: Paragrafta ana düşünce — Parça kuşların güneş, yıldızlar, manyetik alan, koku ve yer şekilleri arasında geçiş yapabildiğini anlatır ve başarılarının asıl sırrını bu geçiş yeteneğine bağlar. Manyetik alan araçlardan yalnızca biridir, en güvenilir olduğu da söylenmez.

Cevap: C

19. Çözüm: Paragrafta cümle sıralama — Genel kanıyı veren II ilk cümledir. “Ancak” ile başlayan I bu kanıya karşı bir bulgu getirir, III bu kazancı somutlaştırır. “Üstelik bu kişiler” diyen V, III’teki kişilere ek bir kazanç ekler, “Kısacası” diyen IV de sonucu bildirir.

Cevap: B

20. Çözüm: Paragraftan çıkarım (söylenemeyecek yargı) — Parçada fotoğrafların fiziksel ya da dijital dayanıklılığından hiç söz edilmez. Bu yüzden dijital fotoğrafların daha çabuk bozulduğu söylenemez. Diğer yargıların hepsi parçada doğrudan yer alır.

Cevap: C

DENEME 2

21. Çözüm: Paragraf tamamlama — Parça geçmişte rastlantının yeni türlere kapı açtığını, bugünkü algoritmaların ise bizi dar bir halkaya kapatabildiğini anlatır. Sona, bugün yeni seslerle karşılaşmanın bilinçli bir tercihe bağlı olduğunu söyleyen cümle gelmelidir.

Cevap: A

22. Çözüm: Paragraf tamamlama (giriş cümlesi) — İkinci cümledeki "bu bölümleri" sözü, giriş cümlesinde sahne yönergelerinden söz edilmiş olmasını gerektirir; parçanın sonu da yönergelerin yazarın tutumunu gösterdiği düşüncesine bağlanır. Öteki cümlelerde "bu bölümler" sözünün karşılığı olabilecek bir öge yoktur.

Cevap: E

23. Çözüm: Paragrafta ana düşünce — Parçanın son cümlesi, korumanın binalarla birlikte onları anlamlı kılan yaşamı da hedeflemesi gerektiğini söyleyerek ana düşünceyi verir. Kiralar ve dekor benzetmesi bu düşünceyi destekleyen ayrıntılardır; malzeme, turistler ve yasal düzenlemelerden söz edilmemiştir.

Cevap: A

24. Çözüm: Uzun metinde ana düşünce — Metin, kaptan örneğinden yola çıkarak sezginin gizemli bir his değil, deneyimle oluşmuş kalıpların hızla tanınması olduğunu; bunun da yalnızca düzenli yinelenen ve geri bildirimi açık alanlarda güvenilir olduğunu vurgular.

Cevap: D

25. Çözüm: Uzun metinden çıkarım (söylenemeyecek yargı) — Metne göre sezgi, yıllar içinde görülen yüzlerce durumdan süzülmüş kalıplara dayanır; yani deneyimin ürünüdür, doğuştan gelen bir yetenek olarak sunulmamıştır. Öteki yargılar metinde açıkça ya da dolaylı olarak yer alır.

Cevap: E

26. Çözüm: Paragrafta yardımcı düşünce (değinilmeyen) — Parçada dinlenmenin önemi, uyumun dinlenmede gerçekleşmesi, performans düşüşü, uykusuzluk-nabız-isteksizlik gibi belirtiler ve uzun toparlanma süresi anlatılmıştır. Dinlenme süresinin yaşa ve branşa göre değiştiğine ise hiç değinilmemiştir.

Cevap: B

27. Çözüm: Paragrafta anlatımın akışını bozan cümle — Parça, kent bostanlarının kentleri taze sebzeyle beslemesini ve bostancılığın kuşaktan kuşağa sürmesini anlatmaktadır. Marulun yetişme özelliklerini veren IV. cümle bu konunun dışına çıkar.

Cevap: D

28. Çözüm: Sözel mantık — Telkâri ön, Minyatür ile Ebru arka sıradadır. Çini 4 numaralı yerdeyse Ebru 5, Minyatür 6, Telkâri 3 numaralı yere gelir; Hat, Telkâri'nin yanında olamayacağından 1, Bakır 2 numaralı yerdedir. Çini 1 numaralı yerdeyse Bakır 2'de olamaz; Telkâri 3'te olsa Hat onun yanına düşeceğinden Telkâri 2, Bakır 3 numaralı yerdedir. Her iki durumda da Bakır ile Telkâri yan yanadır.

Cevap: B

29. Çözüm: Sözel mantık — Çini arka sırada, yani 4 numaralı yerdeyse arka sıra Çini, Ebru, Minyatür; ön sıra Hat, Bakır, Telkâri biçiminde dizilir. Bu durumda 5 numaradaki Ebru, 2 numaradaki Bakır'ın hemen arkasındadır.

Cevap: D

30. Çözüm: Sözel mantık — Koşullara uyan üç yerleşim vardır: ön sıra Hat, Bakır, Telkâri ve arka sıra Çini, Ebru, Minyatür; ön sıra Çini, Telkâri, Bakır ve arka sıra Ebru, Minyatür, Hat; ön sıra Çini, Telkâri, Bakır ve arka sıra Hat, Minyatür, Ebru. Ebru yalnızca sonuncusunda sağ sütundadır; öteki bilgilerin her biri iki ayrı yerleşimde geçerlidir.

Cevap: E

31. Çözüm: Ondalık sayılar (devirli, iç içe kesir) — $0{,}\overline{3} = \frac{1}{3}$, $0{,}\overline{6} = \frac{2}{3}$, $0{,}1\overline{6} = \frac{1}{6}$, $0{,}0\overline{5} = \frac{1}{18}$ olur. Pay $\frac{1}{3} + \frac{3}{2} = \frac{11}{6}$, payda $\frac{1}{6} : \frac{1}{18} = 3$ olduğundan sonuç $\frac{11}{18}$'dir.

Cevap: E

32. Çözüm: Çarpanlara ayırma ve özdeşlikler (iç içe kesir) — $a^2 + \frac{1}{a^2} = 4^2 - 2 = 14$ ve $a^3 + \frac{1}{a^3} = 4^3 - 3 \cdot 4 = 52$ olur. Oran $\frac{52}{14} = \frac{26}{7}$'dir.

Cevap: D

33. Çözüm: Rasyonel sayılar (iç içe kesir) — Birinci kesir $\frac{5}{2} : \frac{5}{4} = 2$, ikinci kesir $\frac{8}{3} : \frac{2}{3} = 4$'tür. Sonuç $2 : 4 = \frac{1}{2}$ bulunur.

Cevap: A

34. Çözüm: Bölünebilme — 4 ile bölünebilme için son iki basamak b4'ün 4'e bölünmesi gerekir; bu da b'nin çift olmasıyla sağlanır. 3 ile bölünebilme için $14 + a + b$ toplamı 3'ün katı olmalıdır; $a + b \in \{1, 4, 7, 10, 13, 16\}$ değerlerinin hepsi uygun rakamlarla elde edilebildiğinden toplam 51'dir.

Cevap: D

35. Çözüm: Basit eşitsizlikler — $E = (x-1)(y+2) + 2$ biçiminde yazılır; $x - 1$ tam sayısı -5 ile 1 arasında, $y + 2$ ise 1 ile 6 arasında değer alır. En büyük değer $1 \cdot 6 + 2 = 8$, en küçük değer $(-5) \cdot 6 + 2 = -28$ olup toplam -20 'dir.

Cevap: C

36. Çözüm: Mutlak değer (uzaklık yorumu) — İfade, x'in sayı doğrusunda 3'e ve -1'e uzaklıkları toplamıdır. Bu iki nokta arasındaki uzaklık 4 olduğundan toplam, yalnızca $-1 \le x \le 3$ aralığındaki sayılar için 4'e eşittir. Bu aralıkta $-1, 0, 1, 2, 3$ olmak üzere 5 tam sayı vardır.

Cevap: C

37. Çözüm: Üslü sayılar — Üsler 2 ortak çarpanına göre yazılırsa $a = (2^{15})^2 = 32768^2$, $b = (3^{10})^2 = 59049^2$, $c = (5^6)^2 = 15625^2$ olur. Buna göre $c < a < b$'dir.

Cevap: A

38. Çözüm: Köklü sayılar — $11 + 6\sqrt{2} = (3 + \sqrt{2})^2$ ve $11 - 6\sqrt{2} = (3 - \sqrt{2})^2$ olduğundan ifade $(3 + \sqrt{2}) - (3 - \sqrt{2}) = 2\sqrt{2}$'dir.

Cevap: E

39. Çözüm: Denklem kurma — Kahve k ise çay $\frac{2k}{3}$, poğaça $\frac{3k+20}{4}$ olur. $k + \frac{2k}{3} + \frac{3k+20}{4} = 150$ denkleminden $k = 60$, poğaça 50 TL bulunur; doğru cevap $60 + 100 = 160$ TL'dir.

Cevap: E

40. Çözüm: Karışım problemleri (oranla verilen karışım) — Açık yeşil boyada 6 litre sarı ve 4 litre mavi boya vardır. Koyu yeşil boyadan v litre eklenirse $\frac{v}{4}$ litre sarı, $\frac{3v}{4}$ litre mavi boya gelir. $6 + \frac{v}{4} = 4 + \frac{3v}{4}$ eşitliğinden $v = 4$ bulunur.

Cevap: D

41. Çözüm: Hareket problemleri — Yokuş u, düz yol d km ise $\frac{u}{12} + \frac{d}{20} = \frac{11}{3}$ ve $\frac{u}{30} + \frac{d}{20} = \frac{8}{3}$ olur. Farktan $\frac{u}{20} = 1$, $u = 20$ ve $d = 40$ bulunur; doğru cevap 60 km'dir.

Cevap: E

42. Çözüm: Hareket problemleri (akıntı) — Teknenin akıntı yönündeki hızı saatte 16 km, akıntıya karşı hızı saatte 12 km'dir. Akıntının hızı $\frac{16-12}{2} = 2$ km'dir. Sal yalnızca akıntı hızıyla gittiğinden yolu $48 : 2 = 24$ saatte alır.

Cevap: C

DENEME 2

43. Çözüm: Grafik yorumlu problemler (çizgi grafiği) — Yakıt alınmayan saatlerde depo saatte 6 litre azaldığından araç 5 saatte 30 litre yakıt tüketmiştir. 2. saatte 30 litre olan depo yakıt alınmasaydı 3. saatte 24 litreye inerdi; 48 litre ölçüldüğüne göre 24 litre yakıt alınmıştır. Oran $\frac{24}{30}$, yani %80'dir.

Cevap: D

44. Çözüm: Tablo yorumlu problemler (sayı tablosu) — Kaan 27, Levent 29, Mert 26 sayı atmıştır; Nuri'nin sayısı $5+2x+12=17+2x$'tir. $17+2x>29$ koşulundan $x\geq 7$, $82+17+2x<120$ koşulundan $x\leq 10$ bulunur. x; 7, 8, 9 ve 10 değerlerini alır, toplam 34'tür.

Cevap: E

45. Çözüm: Sayı-kesir problemleri (zıplayan top) — İlk yükseklik h ise $h\cdot\left(\frac{3}{5}\right)^3=54$ ve h = 250 cm'dir. Top birinci çarpıştan sonra 150 cm, ikinci çarpıştan sonra 90 cm yükselir. Üçüncü çarpışa kadar alınan yol $250+2\cdot 150+2\cdot 90=730$ cm'dir.

Cevap: D

46. Çözüm: Grafik yorumlu problemler (gruplu sütun grafiği) — Toplam üye sayıları sırasıyla 120, 150, 210 ve 252'dir; artış oranları %25, %40 ve %20 olduğundan en büyük artış 2023 yılındadır. Bu yıl kadın üye sayısı 60'tan 78'e çıkmış, yani $\frac{18}{60}$ oranında, %30 artmıştır.

Cevap: A

47. Çözüm: Yaş problemleri (rakamları yer değiştiren yaşlar) — $10A+B+13=2(10B+A+13)$ eşitliği $8A-19B=13$ biçimine gelir; rakamlar için tek çözüm $A=4$, $B=1$'dir. Baba 41, oğul 14 yaşındadır; oğul doğduğunda baba $41-14=27$ yaşındaydı.

Cevap: D

48. Çözüm: Karışım problemleri (fiyat karışımı) — Karışımın kilogram maliyeti $360:1{,}2=300$ TL, toplam maliyeti $40\cdot 300=12000$ TL'dir. Fıstık p kilogram ise $240(40-p)+400p=12000$ eşitliğinden $160p=2400$ ve p = 15 bulunur.

Cevap: A

49. Çözüm: Mantık-muhakeme problemleri (ilerleme ve gerileme) — Zirveye ulaşılmayan her gün sonunda net kazanç $400-150=250$ metredir. 8 gün sonunda dağcı $8\cdot 250=2000$ metre yukarıdadır; 9. gün gündüz 400 metre daha tırmanarak 2400 metreye, yani zirveye ulaşır. Yalnızca net kazançla hesap yapmak 10. gün sonucuna götürür; doğru sonuç 9. gündür.

Cevap: A

50. Çözüm: Grafik yorumlu problemler (daire grafiği) — Servis ile bisiklet dilimleri arasındaki $96^\circ-24^\circ=72^\circ$'lik fark 90 öğrenciye karşılık geldiğinden 1° 1,25 öğrencidir. Otobüsle 150, metroyla 90, yaya 60 öğrenci gelmektedir. Yaya gelenlerin 30'u metroya geçince metro 120 olur; fark $150-120=30$'dur.

Cevap: B

51. Çözüm: Olasılık — Üçünün de farklı türden olma olasılığı $\frac{3\cdot 4\cdot 5}{C(12,3)}=\frac{60}{220}=\frac{3}{11}$'dir. Tümleyeninden doğru cevap $\frac{8}{11}$'dir.

Cevap: B

52. Çözüm: Kümeler (en çok–en az) — Kesişim en çok küçük kümenin eleman sayısı kadar, yani 18 olabilir. Birleşim en çok 30 olabileceğinden kesişim en az $18+20-30=8$'dir. Toplam $18+8=26$ bulunur.

Cevap: E

53. Çözüm: Kümeler (kartezyen çarpım) — $s(A) \cdot s(B) = 42$ ve $s(A) + s(B) = 10 + 3 = 13$ olduğundan $s(A) = 6$, $s(B) = 7$'dir. $s(A \setminus B) = 3$ ve $s(B \setminus A) = 4$ olduğundan doğru cevap $3 \cdot 4 = 12$'dir.

Cevap: A

54. Çözüm: Fonksiyonlar (bileşke fonksiyon) — $f(x) = 7$ eşitliğinden $3x - 2 = 7$ ve x = 3 bulunur. Buna göre $g(7) = g(f(3)) = 6 \cdot 3 + 5 = 23$ 'tür.

Cevap: D

55. Çözüm: Sayısal mantık (sabit farklı dizi tablosu) — Birinci satırda 5 ile 13 arasında iki adım olduğundan fark 4'tür ve satır 5, 9, 13, 17 olur. Dördüncü sütunda 17 ile 29 arasında iki adım olduğundan fark 6'dır ve sütunun son sayısı 35'tir. Dördüncü satır 14'ten 35'e üç adımda ulaştığından farkı 7'dir: 14, 21, 28, 35. Doğru cevap 28'dir.

Cevap: C

56. Çözüm: Sayısal mantık (sayı dizisi) — 4. terim u ise 5. terim $7 + u$, 6. terim $7 + 2u$, 7. terim $14 + 3u$ olur. $14 + 3u = 47$ eşitliğinden $u = 11$ bulunur; 5. terim $7 + 11 = 18$'dir.

Cevap: A

57. Çözüm: Geometri (dik yamuk) — C noktasından [AB]'ye inilen dikmenin uzunluğu 12 cm olduğundan dikme ayağı ile B arası $\sqrt{13^2 - 12^2} = 5$ cm, |AB| = 9 + 5 = 14 cm'dir. $|AC| = \sqrt{9^2 + 12^2} = 15$ cm ve ABC üçgeninin alanı $\frac{14 \cdot 12}{2} = 84$ santimetrekaredir. Buna göre $|BH| = \frac{2 \cdot 84}{15} = 11{,}2$ cm bulunur.

Cevap: E

58. Çözüm: Geometri (deltoid) — Deltoidde köşegenler dik kesiştiğinden alan $\frac{|AC| \cdot 16}{2} = 168$ ve $|AC| = 21$ cm'dir. [BD]'nin yarısı 8 cm olduğundan A'dan kesim noktasına uzaklık $\sqrt{10^2 - 8^2} = 6$ cm, C'den uzaklık 15 cm ve $|CB| = \sqrt{15^2 + 8^2} = 17$ cm olur. Doğru cevap $2 \cdot 10 + 2 \cdot 17 = 54$ cm'dir.

Cevap: B

59. Çözüm: Geometri (çember) — Teğetler yarıçaplara dik olduğundan AOBP dörtgeninde $m(\widehat{AOB}) = 360 - 90 - 90 - 50 = 130^\circ$'dir. Çevre açı, gördüğü merkez açının yarısı olduğundan $m(\widehat{ACB}) = 65^\circ$'dir.

Cevap: C

60. Çözüm: Geometri (üçgen) — Açıortay teoremine göre $\frac{|BD|}{|DC|} = \frac{12}{8}$ olduğundan $|BD| = 9$ ve $|DC| = 6$ cm'dir. $[DE] \parallel [AB]$ olduğundan $\frac{|DE|}{|AB|} = \frac{|DC|}{|BC|} = \frac{6}{15}$ ve $|DE| = 4{,}8$ cm bulunur.

Cevap: A

61. Çözüm: İslamiyet öncesi Türk tarihi — Uygurlar Maniheizmi benimsemiş, bu durum savaşçı niteliklerini zayıflatmıştır; kendilerine ait Uygur alfabesini de kullanmışlardır. Türk adını devlet adı olarak ilk kez kullanan devlet ise Kök Türklerdir.

Cevap: B

62. Çözüm: İslamiyet öncesi Türk tarihi — Kurgan eski Türklerde mezar, balbal ölen kişinin öldürdüğü düşmanları temsil eden taş heykeller, yuğ ise ölen kişi için düzenlenen yas törenidir.

Cevap: D

63. Çözüm: İlk Türk-İslam devletleri — Dandanakan 1040, Pasinler 1048, Malazgirt 1071, Katvan ise 1141 yılında yapılmıştır. Doğru sıralama I - III - II - IV'tür.

Cevap: B

DENEME 2

64. Çözüm: İlk Türk-İslam devletleri — Büyük Selçuklularda ikta sistemi uygulanmış ve Nizamülmülk'ün öncülüğünde Nizamiye Medreseleri açılmıştır. Büyük Selçuklularda devlet işlerinin görüşüldüğü kurul Divan-ı Saltanat (Büyük Divan) olup Divan-ı Hümayun Osmanlı Devleti'ne aittir.

Cevap: D

65. Çözüm: İlk Türk-İslam devletleri — Kutadgu Bilig Türkçe yazılmıştır; Divânü Lügati't-Türk ise Türkçenin zenginliğini Araplara tanıtmak amacıyla Arapça yazılmış bir sözlüktür. Bu nedenle ifade dilleri ters vermektedir.

Cevap: D

66. Çözüm: Osmanlı kuruluş ve yükselme dönemi siyasi tarihi – Yavuz ve Kanuni dönemleri — Çaldıran Savaşı 1514'te, Mercidabık Savaşı 1516'da, Mohaç Meydan Savaşı 1526'da, Preveze Deniz Savaşı ise 1538'de yapılmıştır.

Cevap: E

67. Çözüm: Osmanlı kuruluş ve yükselme dönemi siyasi tarihi – İstanbul Antlaşması (1533) — Antlaşmayla Avusturya, Zapolya'nın Macar krallığını tanımış ve Avusturya arşidükü protokolde Osmanlı sadrazamına denk sayılmıştır. Macaristan'ın tamamı Osmanlı eyaleti yapılmamış; Macar Krallığı Osmanlı himayesinde varlığını sürdürmüştür.

Cevap: D

68. Çözüm: Osmanlı kuruluş ve yükselme dönemi siyasi tarihi – Yıldırım Bayezit'in Anadolu politikası — Beyliklerin topraklarının alınması Anadolu'da siyasi birliği büyük ölçüde sağlamış; ancak topraklarını yitiren beylerin Timur'a sığınması Osmanlı Devleti'ni doğudan gelen yeni bir tehditle karşı karşıya bırakmıştır.

Cevap: B

69. Çözüm: Osmanlı kültür ve medeniyeti – saray teşkilatı — Birun sarayın dış hizmet bölümüdür ve görevlileri sarayda yatılı kalmaz. Harem padişahın ailesinin yaşadığı bölümdür. Enderun'da ise ağırlıklı olarak devşirme kökenli gençler eğitilerek saray ve devlet hizmetine hazırlanırdı.

Cevap: C

70. Çözüm: Osmanlı kültür ve medeniyeti – taşra yönetimi — Eyaletleri beylerbeyi, sancakları sancak beyi yönetir; kazalarda kadı hem yargı hem de yönetim ve belediye işlerine bakardı. Sancak beyleri aynı zamanda askerî yöneticiydi ve savaşta sancağındaki tımarlı sipahilere komuta ederdi.

Cevap: B

71. Çözüm: Osmanlı 17-18. yüzyıl — Nizam-ı Cedit ordusu 18. yüzyılın sonunda III. Selim tarafından kurulmuştur. Genç Osman (II. Osman) yeniçerilerin yerine yeni bir ordu kurmak istemiş, ancak bu girişimi sonuçsuz kalmış ve öldürülmüştür.

Cevap: C

72. Çözüm: Osmanlı 17-18. yüzyıl – 18. yüzyıl askerî ıslahatları — Üç dönemde de ordunun teknik sınıfları Avrupalı uzmanlara ıslah ettirilmiş ya da Avrupalı uzmanlarla okul açılmıştır; bu, Avrupa'nın askerî üstünlüğünün kabul edildiğini gösterir. Islahatlar askerî alanla sınırlıdır ve Halil Hamit Paşa örneği devlet adamlarının da süreçte yer aldığını ortaya koyar.

Cevap: C

73. Çözüm: Osmanlı 17-18. yüzyıl – Ziştovi ve Yaş antlaşmaları — Avusturya, Fransız İhtilali'nin etkilerinden çekindiği için savaştan çekilmiş ve aldığı yerleri geri vermiştir; yani Avrupa'daki bir gelişme Osmanlı Devleti'nin işini kolaylaştırmıştır. Diğer yargıların metinde dayanağı yoktur.

Cevap: A

74. Çözüm: Osmanlı 19. yüzyıl – II. Mahmut döneminde merkez yönetimi — Bütün işlerin tek kurulda görüşüldüğü divanın yerine her biri ayrı bir alandan sorumlu nazırlıkların kurulması, merkez yönetiminde iş bölümüne ve uzmanlaşmaya gidildiğini gösterir. Müsaderenin kaldırılması görevlilerin mal güvenliğini artırmış, memurlar da maaşa bağlanmıştır.

Cevap: C

75. Çözüm: Osmanlı 19. yüzyıl – Mora (Yunan) İsyanı — Çok uluslu bir yapıya sahip olan Avusturya, milliyetçilik hareketlerinin kendi topraklarına yayılmasından çekindiği için isyanı desteklememiştir. Etniki Eterya'nın rolü, Mehmet Ali Paşa'dan yardım istenmesi, Navarin baskını ve 1828-1829 Osmanlı-Rus Savaşı ise isyan sürecinin gelişmeleridir.

Cevap: E

76. Çözüm: 20. yüzyıl başında Osmanlı Devleti — Çanakkale Cephesi 1915'te İtilaf Devletleri'nin Rusya'ya yardım ulaştırma amacıyla açılmıştır; Rusya'nın 1917 İhtilali'nden sonra savaştan çekilmesinden öncedir. Diğerleri Rusya'nın savaştan çekilmesinin sonuçlarıdır.

Cevap: A

77. Çözüm: 20. yüzyıl başında Osmanlı Devleti – kapitülasyonların tek taraflı kaldırılması — Hükûmet, Avrupalı devletlerin savaşla uğraşmasını fırsat bilerek kapitülasyonları tek taraflı kaldırmış ve yerli girişimi destekleyen bir politika izlemiştir. Karar bir antlaşmaya dayanmadığı gibi, metinde ilgili devletlerin bunu onayladığına ilişkin bir bilgi de yoktur.

Cevap: E

78. Çözüm: Millî Mücadele hazırlık dönemi – Amasya Genelgesi'nin maddeleri — İlk iki ifade ülkenin içinde bulunduğu durumu, yani mücadelenin gerekçesini anlatır. Üçüncü ifade bağımsızlığa milletin kendi kararıyla ulaşılacağını belirterek amacı ve yöntemi, dördüncü ifade ise bu yolda atılacak somut adımı ortaya koyar.

Cevap: C

79. Çözüm: Kurtuluş Savaşı – Maarif Kongresi — Kongrenin Yunan ilerleyişinin sürdüğü günlerde toplanması ve Mustafa Kemal'in cepheden gelerek katılması, eğitimin savaş koşullarında bile ertelenmeyecek kadar önemli görüldüğünü ortaya koyar.

Cevap: E

80. Çözüm: Kurtuluş Savaşı – Londra Konferansı — Konferansta İtilaf devletleri Sevr Antlaşması'nı küçük değişikliklerle kabul ettirmeye çalışmış, TBMM temsilcileri bunu reddettiği için konferanstan bir sonuç çıkmamıştır. TBMM'nin hukuken tanınması, ikilik çıkarma girişimi, Misak-ı Millî'nin dünyaya duyurulması ve Tevfik Paşa'nın sözü TBMM heyetine bırakması ise konferansla ilgili doğru bilgilerdir.

Cevap: D

81. Çözüm: Kurtuluş Savaşı — Hatay'da özel bir yönetim kurulması 1921'de Fransa ile imzalanan Ankara Antlaşması ile kabul edilmiştir. Kars Antlaşması ise Kafkas cumhuriyetleriyle imzalanmış ve doğu sınırını kesinleştirmiştir.

Cevap: E

82. Çözüm: Atatürk ilke ve inkılapları – İzmir İktisat Kongresi — Metinde yatırımların tümünün devlet eliyle yapılacağına ilişkin bir karar yoktur; kongrede özel girişimin desteklenmesi esas alınmış, devletin sanayi yatırımlarını üstlenmesi 1930'lardan itibaren gündeme gelmiştir. Diğer yargılar metinden çıkarılabilir.

Cevap: B

DENEME 2

83. Çözüm: Atatürk ilke ve inkılapları – çok partili hayat denemeleri — Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası 1925'te Şeyh Sait İsyanı'nın ardından kapatılmış, Serbest Cumhuriyet Fırkası 1930'da kurulduktan yaklaşık üç ay sonra kendini feshetmiştir. Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası ekonomide liberal bir anlayışı savunmuştur.

Cevap: D

84. Çözüm: Atatürk ilke ve inkılapları – devletçilik ilkesinin uygulanması — Devlet, özel girişimin sermaye ve teknik yetersizliği ile dünya ekonomik bunalımı nedeniyle sanayi yatırımlarını üstlenmek zorunda kalmıştır. Özel girişim yasaklanmadığından özel mülkiyetin kaldırılması söz konusu değildir; uygulama da 1930'larda başlamıştır.

Cevap: B

85. Çözüm: Atatürk ilke ve inkılapları — 1928'de devletin dini ile ilgili ifadenin Anayasa'dan çıkarılması ve 1925'te tekke, zaviye ve türbelerin kapatılması laiklik ilkesiyle ilgilidir. Kabotaj Kanunu ise ekonomik bağımsızlığa yönelik olup milliyetçilik ilkesiyle ilişkilidir.

Cevap: D

86. Çözüm: Atatürk dönemi dış politika – temel özellikler — Bu dönemde sorunların barışçı yollarla çözülmesi ve bölgesel ittifaklarla güvenliğin sağlanması esas alınmıştır. Millî sınırların ötesinde toprak kazanmaya yönelik yayılmacı bir politika izlenmemiştir.

Cevap: C

87. Çözüm: Çağdaş Türk ve dünya tarihi – Orta Doğu'daki gelişmeler — İsrail Devleti 1948'de kurulmuş, Süveyş Krizi 1956'da yaşanmış, Altı Gün Savaşı 1967'de yapılmış, Camp David Antlaşması ise 1978'de imzalanmıştır.

Cevap: A

88. Çözüm: Turizm (mağara turizmi) — Damlataş Mağarası Antalya'nın Alanya ilçesinde, Ballıca Mağarası Tokat'ta, İnsuyu Mağarası ise Burdur'dadır.

Cevap: D

89. Çözüm: Coğrafi konum (kara sınırları ve sınır kapıları) — Kapıkule Bulgaristan'a, Sarp Gürcistan'a, Gürbulak İran'a, Habur ise Irak'a açılan sınır kapısıdır.

Cevap: A

90. Çözüm: Coğrafi konum (matematik konum) — Kuzey Yarım Küre'de yaz gün dönümünde kuzeye gidildikçe gündüz süresi uzar. En kuzey nokta yaklaşık 42° K'de olduğundan Ekvator'a uzaklık 45°'nin altında kalır; bu nedenle her nokta Ekvator'a daha yakındır. Türkiye kutup dairesinin çok güneyinde olduğundan 24 saat süren gece yaşanmaz; üç yargıya da ulaşılır.

Cevap: E

91. Çözüm: İklim (günlük sıcaklık değişimi) — En yüksek sıcaklık 29 °C (saat 15), en düşük sıcaklık 11 °C (saat 06) olduğundan fark 18 °C'dir. Güneş ışınları en dik açıyla öğle vaktinde gelir; ancak yer ısınmayı sürdürdüğü için en yüksek sıcaklık öğleden sonra ölçülür. Üç yargı da doğrudur.

Cevap: E

92. Çözüm: İklim (bağıl nem ve nem açığı) — Bağıl nem K'de %40, L'de%75, M'de %80'dir; nem açığı ise sırasıyla 18, 4 ve 2 g/m^3'tür. Mutlak nemi en düşük merkez M olduğu hâlde bağıl nem en yüksek değerine burada ulaşır.

Cevap: A

93. Çözüm: Tarım (üretim ve verim) — Hektar başına verim yıllara göre 2,5; 1,5; 2 ve 2,2 tondur. Üretimin 500 bin ton olduğu 1. ve 3. yıllarda verim farklıdır; ekim alanının genişlediği 3. yılda verim bir önceki yıla göre artmıştır. Girdi-

ler ve alan aynı iken üretimin değişmesi ise iklime bağımlılığı gösterir.

Cevap: C

94. Çözüm: Tarım (ürünlerin dağılışı) — Tosya, Osmancık, İpsala ve Bafra akarsu kenarındaki sulanabilir düzlükleriyle çeltik (pirinç) tarımının önemli merkezleridir. Çeltik, yetişme döneminde tarlaların su altında tutulmasını gerektirir.

Cevap: A

95. Çözüm: Tarım (tarım-sanayi ilişkisi) — Şeker pancarı ağır ve hacimli bir hammaddedir; hasattan sonra bekletildikçe şeker oranı düşer. Bu nedenle taşıma maliyetini ve kaybı azaltmak için fabrikalar pancar üretim alanlarına kurulur.

Cevap: C

96. Çözüm: Yer şekilleri (kırgıbayır) — Bitki örtüsünün cılız olduğu, kolay aşınan malzemeden oluşan eğimli yamaçlarda sağanak yağışların oluşturduğu sel suları yüzeyi sık ve derin biçimde yarar; üç etken de kırgıbayır oluşumunda rol oynar.

Cevap: E

97. Çözüm: Yer şekilleri (jeolojik zamanlar) — Taşkömürü yatakları Birinci Zaman'da oluşmuş; Toroslar ile Kuzey Anadolu Dağları Üçüncü Zaman'daki Alp kıvrımlarıyla yükselmiş; İstanbul ve Çanakkale boğazları ise Dördüncü Zaman'da oluşmuştur. Üç eşleştirme de doğrudur.

Cevap: E

98. Çözüm: Yer şekilleri (dağ oluşumu) — Erciyes, Hasandağı ve Süphan volkanik dağlardır. Uludağ ve Kaz Dağı granit ve başkalaşım kayaçlarından oluşan kütlelerdir; Munzur ve Bolkar ise Toros sistemine bağlı kıvrım dağlarıdır.

Cevap: B

99. Çözüm: Nüfus (net göç hızı) — Net göç K'de 20 bin, L'de10 bin, M'de −15 bin, N'de 40 bin kişidir; net göç hızı ise sırasıyla binde 10, 20, −15 ve 10'dur. Net göçü en fazla olan N'nin hızı K'ninkine eşittir; en yüksek hız L'dedir.

Cevap: A

100. Çözüm: Bölgeler (İç Anadolu'nun bölümleri) — Obruk ve Cihanbeyli platoları, Konya Ovası ve Tuz Gölü Konya Bölümü'ndedir; bölümün geniş düzlüklerinde tahıl ve şeker pancarı tarımı yaygındır. Erciyes Dağı ve Kızılırmak yayının içinde kalan alan ise Orta Kızılırmak Bölümü'nde yer alır.

Cevap: B

101. Çözüm: Hayvancılık (arıcılık) — Kıyılarda bitkiler erken çiçeklenirken yükseltinin fazla olduğu yaylalarda çiçeklenme yaza kayar. Arıcılar kovanlarını çiçeklenme dönemlerini izleyerek taşır; buna gezginci arıcılık denir.

Cevap: C

102. Çözüm: Hayvancılık — Kıl keçisi dayanıklı bir hayvandır; engebeli, makilik ve otlağı zayıf alanlarda beslenebilir. Genç sürgünleri yediği için ormanlara zarar verebilir. Gür çayırlı nemli ovalar ise daha çok büyükbaş hayvancılığa elverişlidir.

Cevap: B

103. Çözüm: Enerji kaynakları (boru hatları) — TANAP Azerbaycan doğal gazını, Mavi Akım ise Rusya doğal gazını Türkiye'ye ulaştırır. Kerkük–Yumurtalık hattı Irak'tan doğal gaz değil, ham petrol taşır.

Cevap: E

104. Çözüm: Enerji kaynakları (petrol) — Batman Rafinerisi, Raman ve çevresindeki petrol sahalarında üretilen ham petrolü işlemek amacıyla bu sahaların yakınına kurulmuştur. Diğer rafinerilerin yer seçiminde pazar, liman ve boru

hattı bağlantıları daha belirleyicidir.

Cevap: B

105. Çözüm: Enerji kaynakları (barajlar) — Sarıyar Barajı Sakarya Nehri üzerinde kurulmuştur. Keban ve Atatürk barajları Fırat, Ilısu Dicle, Hirfanlı ise Kızılırmak üzerindedir.

Cevap: A

121. Çözüm: Türkiye'nin kıyıları · Haritadan kıyı seçimi — Rize'deki N noktası Karadeniz kıyısındadır. Antalya'daki P noktası kıyıda olsa da Akdeniz'e bakar, dolayısıyla istenen ölçütü karşılamaz.

Cevap: E

122. Çözüm: Yağış dağılışı · Konum-veri bütünleştirme — Samsun ve İstanbul 40° kuzeyin üzerindedir; puanları da 84 ve 81'dir. Trabzon kuzeyde olsa bile 72 puanla istenen eşiği karşılamaz.

Cevap: A

123. Çözüm: Ulaşım ağları · Güzergâh doğrulama — Haritada Ankara L, Kayseri M ve Erzurum N koduyla işaretlenmiştir. Kayseri'yi Ankara'nın önüne alan alternatif, verilen teslimat sırasına uymaz.

Cevap: B

124. Çözüm: Kıyı ve enlem · Çoklu koşulla sınıflandırma — Antalya ve Mersin kıyıda ve yaklaşık 37° kuzey enleminin güneyindedir. Aydın, Ege'ye yakın olsa da haritadaki nokta daha kuzeydedir.

Cevap: C

106. Çözüm: Hukukun temel kavramları — Kan hısımlığında derece, kişileri birbirine bağlayan doğumların sayısıyla belirlenir: hala (Ayşe-baba-dede/nine-hala) ve kız kardeşin oğlu (Ayşe-anne/baba-kız kardeş-yeğen) üçüncü derece kan hısımıdır. Eşin annesi, eşe birinci derece kan hısımı olduğundan Ayşe'ye birinci derece kayın hısımıdır.

Cevap: B

107. Çözüm: Hukukun temel kavramları (yaptırım türleri) — Kurucu unsuru (evlendirme memuru önünde irade açıklaması) eksik olan evlenme hukuken hiç doğmamış sayılır; bu, yokluktur. Borçlunun mallarının devlet eliyle haczedilip satılması cebri icra, hukuka aykırı idari işlemin yargı kararıyla ortadan kaldırılması ise iptaldir.

Cevap: B

108. Çözüm: Hukukun temel kavramları — Gaiplik kararının hükümleri ölüm tehlikesi veya son haber tarihinden başlar. Gaiplik, ölüm tehlikesinden en az bir yıl, son haberden en az beş yıl sonra istenebilir; evlilik kendiliğinden sona ermez, eşin feshini istemesi gerekir; ölüm karinesinde ise gaiplik kararına gerek yoktur.

Cevap: D

109. Çözüm: Yargı — Uyuşmazlık Mahkemesi adli ve idari yargı mercileri arasındaki görev ve hüküm uyuşmazlıklarını kesin olarak çözer ve başkanlığını Anayasa Mahkemesinin kendi üyeleri arasından görevlendirdiği üye yapar. Anayasa Mahkemesiyle ilgili görev uyuşmazlıklarında Anayasa Mahkemesinin kararı esas alınır; askerî yüksek mahkemeler ise 2017'de kaldırılmıştır.

Cevap: E

110. Çözüm: İdare hukuku (kamu malları) — Doğru cevap II ve III'tür. Kıyılar, dağlar, göller gibi doğal nitelikleri gereği herkesin yararlanmasına açık yerler sahipsiz maldır; adliye binası gibi bir kamu hizmetine özgülenen mallar hizmet malıdır. Yollar ve köprüler ise idarenin özgülemesiyle halkın doğrudan kullanımına sunulan orta mallarıdır.

Cevap: D

111. Çözüm: İdare hukuku — Doğru cevap I ve II'dir. Vali, il özel idaresinin başı olmakla birlikte seçimle değil atamayla gelir; köy derneği köyde oturan seçmenlerden oluşan karar organıdır. Merkezî idarenin mahalli idareler üzerindeki yetkisi hiyerarşi değil idari vesayettir.

Cevap: C

112. Çözüm: İdare hukuku — Geri alma, hukuka aykırı bir işlemin idarece geçmişe etkili olarak ortadan kaldırılmasıdır. Kaldırma ileriye etkilidir, yargısal iptal geçmişe etkilidir, kazanılmış hak doğuran hukuka uygun işlemler geri alınamaz ve geri alma yetkisi işlemi yapan makama da aittir.

Cevap: B

113. Çözüm: Yürütme — 2017 değişiklikleriyle Cumhurbaşkanı seçilen kişinin partisiyle ilişiğinin kesilmesi kuralı kaldırılmıştır; yalnızca TBMM üyeliği sona erer. Bu nedenle partisiyle ilişiğinin kesildiğini söyleyen ifade yanlıştır.

Cevap: C

114. Çözüm: Yürütme — Millî Güvenlik Kurulu; Cumhurbaşkanının başkanlığında Cumhurbaşkanı yardımcıları, Adalet, Millî Savunma, İçişleri ve Dışişleri Bakanları, Genelkurmay Başkanı ile Kara, Deniz ve Hava Kuvvetleri Komutanlarından oluşur. Jandarma Genel Komutanı 2017 değişiklikleriyle Kurul üyeliğinden çıkarılmıştır.

Cevap: D

115. Çözüm: Uluslararası kuruluşlar — Doğru cevap Karadeniz Ekonomik İşbirliği Teşkilatı'dır; 1992 İstanbul Zirve Bildirgesi ile kurulmuştur. D-8 1997'de, Türk Devletleri Teşkilatı'nın temeli olan Türk Konseyi 2009'da kurulmuştur; EİT'nin merkezi Tahran, AGİT'in merkezi Viyana'dır.

Cevap: A

116. Çözüm: Bilim tarihi — Aydın Sayılı bir bilim tarihçisidir; Türkiye'de bilim tarihi disiplininin kurucularındandır, mikrobiyolog değildir. Diğer eşleştirmeler doğrudur.

Cevap: E

117. Çözüm: UNESCO Dünya Mirası — İstanbul'un Tarihi Alanları; Sultanahmet Arkeolojik Parkı, Süleymaniye Camii ve çevresi, Zeyrek Camii ve çevresi ile İstanbul Kara Surları olmak üzere dört bölgeden oluşur. Galata Kulesi ve çevresi bu bölgeler arasında yer almaz.

Cevap: C

118. Çözüm: Uluslararası kuruluşlar — Uluslararası Çalışma Örgütü'nün merkezi New York değil Cenevre'dedir. Diğer eşleştirmeler doğrudur.

Cevap: C

119. Çözüm: Türkiye–Avrupa Birliği ilişkileri — Doğru cevap I, II ve III'tür. Ortaklık ilişkisi 1963 Ankara Anlaşması ile kurulmuş, Gümrük Birliği 1 Ocak 1996'da yürürlüğe girmiş, Türkiye'nin adaylığı Aralık 1999'daki Helsinki Zirvesi'nde tescil edilmiş ve katılım müzakereleri 3 Ekim 2005'te başlamıştır.

Cevap: E

120. Çözüm: UNESCO Dünya Mirası — Kars'taki Ani, Urartulara değil Orta Çağ'a ait bir kenttir; Bagratlı Ermeni Krallığı'na başkentlik yapmış ve İpek Yolu üzerindeki konumuyla gelişmiştir. Xanthos-Letoon Likya, Nemrut Dağı Kommagene, Bergama Pergamon Krallığı, Hattuşa ise Hitit uygarlığıyla ilgilidir.

Cevap: D